

res Mening. Jeg optræder ikke som Autoritet i Sagen, men kun som Organ og Talsmand for Anskuelser og Stemninger, der — det veed jeg med Visshed — deles af en saa stor Del af Folket, at de maa have Ret til at komme til orde. Naar Talen dreier sig om det bestaaende lærde Undervisningsvæsen, tror jeg ikke, der er nogen stor Uoverensstemmelse mellem de forskellige Sider angaaende de Mangler, hvorunder dette Undervisningsvæsen lider. Naar man kritiserer noget Bestemt og Bestaaende, som man har for sig, er det overhovedet ikke saa vanskeligt at finde Mangler, eftersom enhver jordisk Ting er skrøbelig og ufuldkommen, men naar man skal til at foreslaa det Nye, træde Altvigelserne frem, idet Enhver naturligtvis ifklæder sine Tanker og Ideer en mere tiltalende Dragt end Modpartens; og derfor tror jeg neppe, at man, saalænge man drøfter denne Sag, vil komme til Enighed i saa Henseende. Egeoverfor de Udtalelser, der idag fremkom fra det ærede Medlem for Kjøbenhavns 2den Valgtreds (Brix), skal jeg bemærke, at skjøndt jeg fuldstændig kunde tiltræde Meget af, hvad han sagde, tror jeg dog — det er et Punkt, hvori han maasse vil finde mig ubillig, men desuagtet maa jeg ndtale det —, at hverken jeg eller den større Flerhed af Befolkningen anser ham og hans ligestillede Benner, Skolemændene og de videnskabeligt dannede Mænd her i Landet, for uhjilbede Dommere i denne Sag. Vi anerkjende deres store Indsigt, deres store Erfaring og deres overlegne Berettigelse til at tale med derom; men vi kunne i og for sig ikke anse dem for uhjilbede Dommere. De ere selv opdragne gennem den lærde Skole; de have tilegnet sig den lærde Undervisning som en Del af hele deres eget Dannelsesvæsen; den er saa at sige Kjød af deres Kjød og Ben af deres Ben, og de ere derfor ikke, om de end besidde et ganske anderledes grundigt Kendskab til disse Forhold, istand til at dømme saa uhildet derom som de, der staa udenfor. Jeg tror heller ikke, at det ærede Medlem og hans Meningsfæller ville kunne være fuldkomment retfærdige imod deres Modstandere, naar disse ikke i Et og Alt dele det ærede Medlems Mening eller

anerkjende det Berettigede i, hvad han har udtalt. Den almindelige Anse, som baade jeg og mange Andre, der staa udenfor den lærde Undervisning og den saakaldte videnskabelige Dannelse, have imod dens Stikkelse her til lands, er den, at den er for lidet frugtbringende saavel for Menneskelivet som for Forretningslivet, og at de store Offre, som anvendes paa den lærde Undervisning, ikke bringe nogen Frugt, som staar i Forhold til de Offre, der bringes, saavel af Finantserne eller af de Midler, der ere henlagte til det offentlige Undervisningsvæsen, som ved den lange Tid, Landets bedst begavede unge Mænd og Børn maa anvende paa at opnaa denne videnskabelige Dannelse. Der opnaas ikke noget Resultat, som staar i Forhold til disse Offre; det er den almindelige Indvending, vi have imod det lærde Undervisningsvæsen, og som vi tro nødvendiggor en absolut og radikal Forandring deri. Denne Anskuelse tror jeg, hverken den høitærede Kultusminister — hvor overordentlig megen Bægt jeg end lægger paa hans Mening i denne Sag — eller de overordentlig hæderlige Skolemænd, som have udtalt sig derom, ville kunne rokke, og derfor tror jeg, at det Skridt, der fra den Side er blevet gjort for at imødekomme os, som have stillet Fordringer fra den anden Side, ikke er tilstrækkeligt til, at det kan vinde en taknemmelig Paaffjønneelse. Jeg tror ikke, det gaar saa vidt, at man kan stemme derfor med fuld Erkjendelse af, at man derved har bragt Sagen et Skridt videre frem, medens man, saalænge den staar som et uløst Spørgsmaal, dog altid vil have noget Haab om, at hvad der ikke opnaas idag, kan opnaas imorgen. — Stiller jeg mig imidlertid ligeoverfor Forslaget fra den anden Side, tilstaar jeg, at jeg næsten er endnu uheldigere stillet. Det er let at finde Mangler ved det Bestaaende, som kunne have vist sig gennem Erfaringen og i Tidernes Løb; men ved det, der ikke har bestaaet sin Prøve, er det vanskeligt at finde Manglerne, og man maa være dobbelt forsigtig med at vise for stor Tillid til det Nye, ved at gaa ind paa en Reform, hvortil Berettigelsen ikke er godtgjort. Jeg maa tilstaa, at om jeg end langtfra føler